

ALCIDES ARGUEDAS – JEGO EPOKA, ŻYCIE, DZIEŁO (KALENDARIUM)

- 1879 (02.14) – rozpoczyna się czteroletnia Wojna o Pacyfik między Chile a Boliwią i Peru. W wyniku konfliktu Boliwia traci na rzecz Chile dostęp do morza i 120 tys. km² terytorium.
- 1879 (07.16) – w La Paz rodzi się Alcides Arguedas Díaz. Ojciec Arguedasa, don Fructuoso, jest właścicielem hacjend w okolicach La Paz; rodzina Arguedasów to typowi przedstawiciele bogatych białych elit.
- 1880 – tzw. Konwencja Narodowa tworzy konstytucję, która ogranicza czynne i bierne prawo wyborcze do osób umiejących czytać i pisać, posiadających udokumentowany majątek i stały dochód; w rezultacie przez następne ponad 70 lat prawo te będzie zarezerwowane dla ok. 5% Boliwijczyków.
- 1896 – w trakcie nauki w liceum Arguedas wygłasza referat nt. historii Boliwii. Jego nauczyciel komentuje wystąpienie słowami „ten Arguedas musi zostać pisarzem”.
- 1897 – w wyniku rozstrzygnięć dyplomatycznych Boliwia oddaje Argentynie 170 tys. km² spornego terytorium.
- 1898-1899 – wybucha wojna domowa pomiędzy liberałami a konserwatystami. Arguedas, jako świeżo upieczony absolwent liceum, zatrudnia się w redakcji *El Comercio* i bierze udział w konflikcie jako korespondent wojenny; wspierający liberałów Indianie, pod wodzą Pablo „Zárate” Willki, organizują własne, niezależne powstanie przeciw władzy Kreoli. Powstanie Indian zostaje stłumione wspólnymi siłami liberałów i konserwatystów.
- 1899 – wybucha Wojna o Acre między Boliwią a Brazylią.
- 1899-1905 – trwa tzw. proces z Mohozy, służący kryminalizacji indiańskiego powstania z okresu wojny domowej; symboliczne osądzenie całej „rasy indiańskiej”, uznanej za naturalnie skłonną do przestępczości.
- 1900 – podczas studiów prawniczych Arguedas zaprzyjaźnia się z przyszłym prezydentem Boliwii Bautistą Saavedrą (1921-25).
- 1903 – Koniec Wojny o Acre z Brazylią. Na mocy Traktatu z Petropolis Boliwia oddaje Brazylii 187 tys. km² Amazonii; Arguedas kończy prawo i publikuje swoją pierwszą powieść *Pisagua*, krytykę społeczeństwa boliwijskiego w czasie Wojny o Pacyfik; Arguedas wyrusza w opłaconą przez ojca podróż do Francji w towarzystwie Bautisty Saavedry.
- 1904 – po powrocie do Boliwii pisarz publikuje powieść indygenistyczną *Wata Wara*; Boliwia podpisuje Traktat Pokojowy z Chile, co przypieczętowanie prawo Chile do utraconego przez Boliwię wybrzeża.
- 1905-1906 – Arguedas przewodzi założonej przez siebie grupie literackiej Palabras Libres; bada boliwijską rzeczywistość, stosując założenia szkoły biologicznej w socjologii (m.in. Hipolit Taine, Gustave Le Bon).
- 1906 – po skonfliktowaniu z władzami Partii Liberalnej z powodu jej krytyki, Arguedas (on sam jest członkiem tej partii) wyrusza w swoją drugą podróż do Europy.
- 1909 – w Barcelonie ukazuje się *Pueblo enfermo* Arguedasa; na drodze dyplomatycznej sporne terytorium o pow. 250 tys. km² przechodzi we władanie Peru.
- 1910 – pojawia się drugie wydanie *Pueblo enfermo*; Arguedas żeni się i wyjeżdża do Paryża w ramach służby dyplomatycznej.
- 1912 – twórca publikuje powieść *Vida criolla*.

- 1913 – pisarz pełni kolejne funkcje dyplomatyczne w Paryżu i Buenos Aires; po powrocie do Boliwii współpracuje z miejscową prasą.
- 1915 – Arguedas zostaje redaktorem naczelnym *El Debate* w La Paz.
- 1916 – pisarz zostaje wybrany deputowanym do Kongresu z ramienia Partii Liberalnej.
- 1918 – Arguedas odbywa kolejną podróż do Europy, gdzie pełni nową funkcję dyplomatyczną – specjalnego wysłannika na Kongres Wersalski, lobbuje na rzecz odzyskania przez Boliwię dostępu do morza.
- 1919 – pisarz publikuje *Raza de bronce*, indygenistyczną powieść będącą rozwinięciem wcześniejszej *Wata Wara*.
- 1922 – Arguedas obejmuje funkcję konsula generalnego w Paryżu.
- 1922-1929 – ukazuje się kolejno pięć tomów historii Boliwii – *La Fundación de la República, Los caudillos letrados, La plebe en acción, La dictadura y la anarquía* i *Los caudillos bárbaros*. Powstanie cyklu finansuje baron cynowy Simón I. Patiño, któremu autor dedykuje dzieło. • 1929 – pisarz zostaje wysłany na placówkę do Bogoty; z powodu krytyki polityki prezydenta Hernando Silesa, zostaje zawieszony w pełnieniu funkcji.
- 1930 – prawicowa junta wojskowa, pod przewodnictwem Carlosa Blanco Galindo, przywraca Arguedasowi funkcję konsula generalnego w Paryżu.
- 1932-1935 – w wyniku przegranej Wojny o Chaco z Paragwajem Boliwia traci 234 tys. km² terytorium. Łącznie w okresie życia Arguedasa, między Wojną o Pacyfik a Wojną o Chaco państwo boliwijskie traci blisko połowę swojego terytorium.
- 1935 – Arguedas publikuje dwa tomy wspomnień *La danza de las sombras*; zostaje laureatem nagrody Premio Roma we Włoszech Mussoliniego.
- 1937 – wychodzi trzecie wydanie *Pueblo enfermo*.
- 1938 – pisarz zostaje wezwany do pałacu prezydenckiego i pobity przez prezydenta płk. Germana Buscha, reprezentanta tzw. socjalizmu wojskowego. Powodem napaści jest krytyczny list, w którym Arguedas wytyka prezydentowi błędy w polityce. W czasie tego incydentu pisarz ma 65, a prezydent 35 lat.
- 1940 – Arguedas zostaje wybrany szefem Partii Liberalnej i zdobywa mandat senatora; prezydent Enrique Peñaranda mianuje go ministrem rolnictwa, pełni to stanowisko przez siedem miesięcy.
- 1941 – Arguedas pełni służbę dyplomatyczną w Wenezueli.
- 1942 – powstaje Nacjonalistyczny Ruch Rewolucyjny (Movimiento Nacionalista Revolucionario, MNR), który 10 lat później przejmie władzę i rozpocznie Rewolucję Narodową. Alcides Arguedas jest zaciekle przeciwnikiem nowego ruchu.
- 1945 – kontynuujący tradycję socjalizmu wojskowego prezydent płk Gualberto Villaroel organizuje I Narodowy Kongres Indiański w La Paz; w ramach przygotowań do imprezy rok wcześniej znosi on zakaz wejścia dla Indian na główne place miejskie.
- 1946 (05.06) – Alcides Arguedas umiera w szpitalu w Chulumani.

Opracował Radosław Powęska